

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АСПЕКТ НАЦІОНАЛЬНО МАРКОВАНИХ ДІЄСЛІВНИХ ІННОВАЦІЙ У ПОЕЗІЇ ТАРАСА МЕЛЬНИЧУКА

З. Р. Тищенко, доктор філософії в галузі гуманітарних наук зі спеціальності «Філологія», консультант Центру професійного розвитку педагогічних працівників м. Києва (Київ, Україна)

e-mail: zaratisenko@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1807-8709>

У статті розглянуто індивідуально-авторські неолексеми, що функціонують у мовотворчості поета-дисидента Тараса Мельничука. Основну увагу зосереджено на зразках дієслівного словотвору, що є особливістю лексичних неологізмів мови поета. Зроблено структурно-семантичний аналіз дієслівних новотворів, які мають національно-культурне маркування. Схарактеризовано найбільш уживані способи творення інновацій, в основі яких наявний компонент із фольклорним підґрунтям.

Визначено, що прості відіменникові вербативи утворені здебільшого за допомогою суфіксальних формантів. Мотиваторами твірних основ дієслівних неологізмів є знаки української етнокультури, тому для визначення глибоких смислів потребують спеціального декодування.

З'ясовано, що суфіксально-постфіксальний спосіб сприяє оновленню лексико-граматичного розряду слів зі значенням процесуальної ознаки. Вербативи продуковані за узуальними дериваційними моделями, але на смисловому рівні вирізняють їхню метафоризацію мотивувальних слів. Цінними щодо оригінальності як структури, так і семантики в лінгвосвіті митця є оказіоналізми, утворені за допомогою префіксально-суфіксального способу. Затемнену семантику через відсутність аналогії в узусі мають новотвори, спродуковані префіксально-суфіксальним та префіксально-постфіксальним способами. Такі дієслівні новотвори сприяють синонімічному мовному багатству. Префіксально-суфіксально-постфіксальний спосіб творення інноваційних вербативів сприяє появі увиразнених поетичних образів, оскільки процесуальне значення сприймаємо через асоціації з конкретним предметом об'єктивної дійсності.

Досліджено, що модерне поєднання, переосмислення, структурно-семантичне ускладнення індивідуально-авторських дієслівних утворень репрезентує самотутній ідіостильовий творчий почерк Т. Мельничука, що виростає з української національно-поетичної традиції.

Ключові слова: *поет-дисидент, мовна картина світу, поетичний текст, ідіостиль, національно-культурний компонент, індивідуально-авторські новотвори, дієслово, словотвір, семантика.*

Актуальність. На сучасному етапі вивчення лінгвопоетики актуальним є дослідження особливостей ідіостилу митців художньої мови, що дає змогу виявити самотутні авторські лінгвоментальні принципи. Такому аналізу сприяє виявлення національно-культурних домінант через виокремлення національних художніх образів як специфічного засобу втілення творчого задуму автора у відтворенні дійсності.

Невичерпним джерелом для дослідження етноментального коду є мовосвіт Тараса Мельничука – поета-постшістдесятника, дисидента-«культурника», лавреата Національної премії імені Тараса Шевченка (1992). В умовах трагічного сьогодення України, коли зазіхання кривавої імперської росії на український демократичний устрій дійшли свого апогею, поетичні тексти Тараса Мельничука звучать надзвичайно актуально. Тепер ми розуміємо, від чого поет-шістдесятник намагався нас убезпечити.

Актуальність окресленої теми полягає в нагальній потребі студіювати творчий доробок маловідомого для широкого загалу митця, літературна спадщина якого в трагічних умовах сучасного викристалізування нації стає потужним засобом ідентифікації українців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню національно-культурного кодування художніх текстів у поєднанні з установленням специфіки мовної особистості присвячені праці Г. Вокальчук, С. Єрмоленко, В. Жайворонка, В. Калашника, В. Кононенка, О. Маленко, О. Стишова, Г. Сюті, Н. Шарманової та багатьох інших.

Творчість Князя роси привернула особливу увагу сучасних літературознавців, а також і лінгвістів, серед яких – Ю. Браїлко, К. Дюкар, Ю. Калашник, Л. Пена, В. Пономаренко, Р. Ріжко, О. Шумейко. Попри увагу сучасних науковців до поетичних текстів митця, цілісні наукові лінгвопоетичні розвідки тільки розпочато.

Мета статті – на основі структурно-семантичного аналізу індивідуально-авторських дієслівних інновацій із національно-культурним маркуванням з'ясувати фольклорне підґрунтя художнього лінгвомислення поета як потужного виразника індивідуального стилю.

Методи та методика дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у статті використано методи контекстного аналізу (для ідентифікації індивідуально-авторських лексем у поетичних текстах), стилістичного (для визначення функції мовних одиниць), а також етнолінгвістичного та концептуального аналізів.

Джерельну базу дослідження склали поезії, що ввійшли до тритомного видання творів поета.

Результати дослідження та їх обговорення. У поетичному лінгвосвіті Т. Мельничука спостерігаємо формальну новизну оказіональних дієслів з етноментальною семантикою. «В образній пісенній мові, – за спостереженням С. Єрмоленко, – словесні найменування процесів, дій є своєрідними знаками-символами, за якими постає побут, умови життя народу. Усталені формули-найменування – не тільки стильова ознака фольклорної мови, а й опосередковані знаки національної культури» [3, с. 214]. У художньому слові Т. Мельничука, зокрема в його дієслівних інноваціях, такі зразки національної мови зазнали унікальної трансформації.

До корпусу вербативних неологізмів словотворчості митця ввійшли прості відіменникові вербативи, продуковані внаслідок **суфіксації** за допомогою різних формантів, а саме: **-ува(ти)** – *бузкує (сад), грабарює (світ), журбую (я); -и(ти), -і(ти)* – *бутонають (троянди), перепелять (скіф'ятки), світніє (синьосерп), соколіють (крила), жабили (бузьки), журавлили (бузьки)*. Прикметно, що мотиватори твірних основ цих дієслівних неоформ більшою мірою становлять корпус знаків української етнокультури, оскільки простежуємо глибоку внутрішню форму. Наприклад, оказіональний вербатив *соколіють* цікавий смисловим навантаженням, але має затемнену семантику, тому для декодування звернімося до контексту: «*Мечі мої б'ють тривогу, / Крила кличуть у дорогу / Соколіють крилят у дорогу / то не мечі – крила бога / мої крила – крила бога / Там ждуть мене, свого тата, / Мої бідні соколята дрібні / Там клен-дерево й клениця / На клен-дереві жар-птиця / плаче / Не жар-птиця – горить ватра / В ватрі мої соколята* [6, с. 57–58]. Мотивувальним словом похідного є іменник *сокіл*, що в національномовній картині світу уособлює духовний злет людини, чоловічу мужність і силу [2, с. 769]. В образі *крилят* за аналогією до *дитяч*, імовірно, автор закодує свої вірші. Висунемо припущення, що відсубстантивний новотвір *соколіють* означає «надати міцности, сили», адже поет мріє (*жар-птиця* – мрія, щастя) поставити їх для служіння народу, але, на жаль, поки що вони горять у *ватрі* (діалектизм до нормативного *вогнище*). У такій образності простежуємо життєписні факти: саме «за вірші» Т. Мельничук був ув'язнений у 70-ті роки минулого століття. Уявна вказівка на Шевченкове кодування образу дум, що «*стали на папері / Сумними рядами*», які автор називає «*квіти мої, діти!*» Такий образний прийом змалювання пояснюємо національною свідомістю поета-дисидента, у якій закладені основи «філософії серця».

Продуктивним у Мельничуковому мовотворенні є **суфіксально-постфіксальний спосіб**, що сприяє оновленню лексико-граматичного розряду слів зі значенням процесуальної ознаки, за допомогою якого продуковано як відіменникові, так і відприкметникові інновації, наприклад: **вервечаться** (*сніги*) – *вервеч+и+ти+ся* ← *вервечка*; **вітчизниться** (*чуття Дніпра*) – *вітчизн+и+ти+ся* ← *вітчизна*; **крилься** (*шир душі моєї*) – *крил+и+ти+ся* ← *крило*; **кучугуриться** (*весна*) – *кучугур+и+ти+ся* ← *кучугури*; **відгранивсь** (*світ*) – *від+гран+и+ти+ся* ← *грань*; **цілункується** (*жайворосся*) –

цілунок+ува+ти+ся ← цілунок; **різдвяниться** (світ) – рїздвян+и+ти+ся ← рїздвяний; **жайворонкуються** (синьостав і срібноліс) – жайворонк+ува+ти+ся ← жайворонк. Як бачимо, вербативні неолексеми продуковані за узуальними дериваційними моделями. Спільною особливістю новотворів є їхня метафоризація як на рівні мотивувальних слів, так і в поєднанні предиката із суб'єктом, причому смислові відношення між ними сприяють позитивній конотації. Для точнішої інтерпретації вербативів залуцаємо контексти, зокрема такі: «А вже в мені **вітчизниться** / Чуття Дніпра – / Чуття Добра» [6, с. 82] або такі поетичні рядки: «Тож **крилься**, / шир душі моєї, / Розкриллям гроз, / тривою, турбот, / Котрі несе / над світ-землею / Моя Вітчизна! / Мій народ!» [6, с. 144]. Оказіоналізм **вітчизниться** спродукований зі смислетвірною метою, оскільки, імовірно, поєднує значення понять *вітчизна* і *з'являється*. Так поет досягає смислової місткості й економії лінгвістичних ресурсів. Семантика неолексеми *крилься* більш прозора: передано відчуття польоту ліричного героя через гордість за свій народ. У такий спосіб вербативні оказіональні одиниці вказують на стан загостреного почуття патріотизму, що репрезентує гуманістичний потенціал поетичного тексту.

Цікавими є структурно-семантичні особливості низки вербативів, утворених за допомогою **префіксально-суфіксального** способу, зокрема: **засимфонюють** (потворці) – за+симфон+и+ти ← симфонія; **розжолобили** (чорнобилі) – роз+жолоб+и+ти ← жолоба – імовірно, автор мав на увазі іменник *жалоба*, де заміну голосного пояснюємо особливостями вимови гуцульської говірки. За допомогою конфікса утворено особову форму **задівочить**, продуковану за такою структурою: за+дівоч+и+ти ← дівочий за зразком узуального *парубочий*. Звернімося до контексту: «І вода не на прив'язі. <...> Не задушить її камінь, не замордує скала. / А як повернуться з далеких країв птахи – / зашумить, **задівочить**, здуріє од весняного змроку» [6, с. 367–368]. Форманти вказують на динамічність дії, переданої дієсловами, які підсилюють персоніфікацію, що активізує архетипний образ води як символу очищення й свободи. Нанизування вербативів, які позначають рух, динаміку, прогнозує віталістичну проекцію на національні державотворчі процеси, що пояснюємо дисидентським мовомисленням автора.

Творення вербативів **префіксально-суфіксальним** способом сприяють **синонімічному багатству** інновацій у мовній тканині Т. Мельничука. Звернімося до таких поетичних рядків: «землегроно плодограйне / **одстебліло** в дзвонограй / відгранивсь чотиригранно / світ і світу пеклорай» [6, с. 473]. Особове дієслово утворене за допомогою конфікса за структурою: *одстебліло* – од+стебл+і+ти ← стебло. Оказіональність полягає в нетиповій сполучуваності субстантивного мотиватора на позначення частини рослини, відповідно, новотвір має затемнену семантику через відсутність аналогії в узусі. В. Жайворонк припускає, що етимологія дієслівних форм минулого часу на **-ло** як безособових форм сягає давніх уявлень людини про світ [4, с. 62–63]. Вербативи-синоніми показові для пісень-веснянок. Їхня словотвірна будова, на думку С. Єрмоленко, «розкриває характерну властивість народнопісенної мови – грати формою слова, можливістю його перебудови, звуковими повторами тощо» [3, с. 145]. Уважаємо, що в такий спосіб на мовотворчості митця позначилося етнокультурне нашарування.

Спостерігаємо оновлення й збагачення лексико-граматичного розряду оказіональних вербативів у мові Т. Мельничука внаслідок словотворення префіксально-суфіксально-постфіксальним способом, зокрема в таких контекстах: «небо в(и)топтане / літаками / бджола приземляється / **приквітчується** / і (аж) засвічується» [6, с. 28], або в таких рядках: «і в цю безумну цвітолетицю / і в цей безумний швидкоплин / зірками небо **завіконилось** / а на землі цвірчали коники» [6, с. 32], «вже **оджнівилось** зажнивно / але жнив чомусь дастьбі / сталь ножів у скиб огниво / й більш не треба далєбі» [6, с. 473]. Інновації відповідають таким дериваційним структурам: **приквітчується** – **при+квітч+ува+ти+ся** ← квітка, де префікс *при-* в дієслові переміщення, як і в узусі, указує на досягнення результату, тобто кінця руху; **завіконилось** – **за+вікон+и+ти+ся** ← вікно, де префікс *за-* у вербативі активної дії над предметом, за традицією, указує на

початок цієї дії; *оджнвилось* – *од+жнив+и+ти+сь* ← *жнива*, де префікс *од-* у вербативі вказує на завершення дії. У вказаних неолексемах простежуємо модифікацію субстантивів-мотиваторів.

Такий спосіб словотворення, на думку Ж. Колоїз, сприяє увиразненню змісту, процесуальне значення сприймаємо через асоціації з конкретним предметом об'єктивної дійсності [5, с. 69]. Подані okazionalnі одиниці в ліриці Т. Мельничука стали оригінальним позначенням реалій українського ландшафту. Такі словопошуки посприяли утворенню етнокультурних образів, що, виростаючи з національно-мовної картини світу, стали самотутніми виявниками індивідуально-авторського мислення.

Найменш продуктивним у творенні вербативних інновацій у мовотворчості Т. Мельничука виявився **префіксальний спосіб**. Приміром, віддієслівний новотвір *одкаленіла* наділений високим ступенем okazionalnості: *«сонце висить сухе / як глина / із лісу витекли вітри / лишень полатана калина / одкаленіла в несвяте / а треба виполоть... / Давно! / бо на цім світі / щось не те / то маму ріжуть / то вино»* [6, с. 275]. В українській мові немає відповідного мотиватора твірної основи аналізованої неолексеми. Можемо припустити, що така лінгвознахідка зумовлена перебуванням автора на засланні. Інновація утворена за структурою *од+каленіти* ← *каленіти* ← *накаляти* від російського – дуже нагрівати, похідне *калений* означає ступінь нагріву. Імовірно, вербативна інновація означає «втратити колір, погаснути». Можлива подвійна мотивація: *од+каленіти* ← *каленіти* ← *калина* – відцвіла, тобто «втратила колір, змарніла». У такому разі сполука *калина одкаленіла* утворює тавтологію. Окрім неuzuальної деривації, має семантичні особливості, пов'язані з уснопоетичною стилістичною манерою, оскільки продукує персоніфікований образ калини як символ малої батьківщини, яка втрачається в тоталітарній імперії. Цей мотив посилено образом матері (*маму ріжуть*), що уособлює Україну, знесилена радянським устроєм. Образ вина як репрезентант біблійного дискурсу символізує продовження життя народу. Поет апелює до українців (*а треба виполоть...*), чия нація під загрозою знищення. Через наростання драматизму поетичного тексту образ *мами* переростає в архетип Великої Матері. У такий спосіб автор досягає метафоризації як яскравого уснопоетичного засобу виразності, що надає поезії потужного емоційного ефекту.

Нечисленними, але оригінальними в поетичному лексиконі Т. Мельничука є **дієслова-компози**ти із суфіксацією, зокрема з нумеративним компонентом, як-от: *хай стозимують (скіф'ятки)*, *хай столітують (скіф'ятки)*. Мотиватор першої бази належить до числової символіки й сягає давніх українських коренів. В основі другої твірної бази простежуємо іменники на позначення протилежних пір року – *зима* і *літо*. Таке поєднання лексем (*сто зим, сто літ*) у народній традиції належить до традиційної бажальної формули (*сто років жити*). Значення заклику-побажання інноваційного утворення продукує спонукально-оптативна частка *хай* із суб'єктивно-модальним значенням у препозиції вербатива.

Спостерігаємо оригінальні неолексеми-дієслова, у яких основи поєднані інтерфіксами **-о-** та **-е-**, а саме: *«по білих кроках до воріт / йде лункобрость білоберіз / червонодень землетріпоче / весноколінить в росолист»* [6, с. 473]. Інновації відповідають таким дериваційним моделям: *земл+e+тріпотати* ← *земля тріпоче*, *весн+o+колінити* ← *весна, колінить*, тобто утворені в результаті кореляційного зв'язку між підметом і присудком. Лексеми-іменники в складі поданих новотворів позначають знакові в національно-мовній традиції образи, одухотворення яких надає поетичному авторському тексту фольклорної стилізації, адже дієслова-компози ти в українській мовній картині світу вважаються етномаркерами [7, с. 810]. Утворені вербативні компози ти є зразками самотутніх метафор як яскравих ідіостильових виявників мовного світу поета.

Одним із найпродуктивніших способів вербативної деривації мовосвіту Т. Мельничука є **юкстапозиція**. За характерною для уснопоетичного словотвору традицією змодельовані як **антоніміїні** okazionalnі дієслова: *зацвітав-відцвітав, має-не-*

має, так і **синоніміїні** авторські лексеми, які групуємо за способами вираження компонентів складеної одиниці:

1) повторювальні деривати (одна граматична форма чи спільнокореневі слова): *брязну-збрязну, візьми-вбери, ждав-дожидав*;

2) синоніміїні дієслівні основи (також взаємозамінні дієслівні форми): *гублять-рубають, губиш-убиваєш, дзвенять-цвірконять, кричала-плакала, пливуть-хвилюються, побіг-повіявся, освятитись-освятись*.

Примітно, що складники юкстапозитів, які повторюються, забезпечують вираження інтенсивності дії чи процесу, наприклад: *«і хай моє життя / чорним вороном / каркає / хай сивим вовком / вие через тин / я біжу я лечу / крізь всі пастки / проскакую / і проскочу / й брязну-збрязну / в твоїм теремі / перснем золотим»* [6, с. 197]. Спостерігаємо, що емоційна напруга поетичних рядків досягається завдяки грі поета з дериваційними особливостями базем, де перший дериват виражений непохідним дієсловом, а другий ускладнений афіксом, а саме префіксом, що уточнює зміст кореня. Реалізація образів у динамічно-дієслівній сполучуваності актуальна для контекстів народної традиції [3, с. 157].

Неологічні дієслова-синоніми додають відтінку модально-експресивної оцінки дії чи способу дії, як-от: *«Ударило в серце / сокири лезо – / Й спалили мене в огні. / Нема в мене діток – / їх також спалили. / І гублять-рубають / моїх сестер... / – Прости, ой, прости, / берізонько біла, / За те, що той рубач / живе ще й тепер!..»* [6, с. 452]. До структури поданої неолексеми входять взаємозамінні дієслівні форми, які за семантичними відношеннями між компонентами можна замінити сурядним словосполученням *гублять і рубають*, де рівноправні слова доповнюють одне одного, тобто передають дію за принципом «частина одного й частина іншого» (за Л. Радомською). Вербативні інновації аналізованих груп утворюють ампліфікацію (нагромадження однорідних мовних засобів) – типову для фольклорної мови стилістичну фігуру [7, с. 22], що дає змогу динамізувати виклад поетичною мовою.

Своєрідністю низки оказіональних юкстапозитних дієслів митця є складання не просто синоніміїних понять, а поєднання слів, що мають спільні семи, тобто компоненти складеної одиниці містять певні конотати як додаткові емотивні одиниці, а саме: *мигнула-промайнула* – швидко, *свиснув-блиснув* – несподівано, *скобочеться-хочеться* – дуже, *тьохнув-цвѡхнув* – гучно. Таку специфіку вказаних вербативів помічає і К. Дюкар, пояснюючи поданий дериваційний експеримент автора можливістю утворювати незвичну метафору, що сприяє емоційно-експресивному забарвленню контексту [1, с. 58]. Подані дієслівні форми характерні для уснопоетичного словотвору (наприклад, *квилити-проквилити, пйти-гуляти, хвалити-вихвалити*) [4, с. 59]. Дієслівні інновації Т. Мельничука як яскравий етнолінгвістичний маркер, трансформувались у художньому слові, стали виразним доповненням корпусу новотворів його поетичної мови.

Висновки й перспективи. Отже, з української національно-поетичної традиції виростає потужно-самобутній індивідуальний стиль Тараса Мельничука. За рахунок авторської неологізації поетична, «гарно кована» (за Б. Грінченком) мова митця, реалізуючи одну з характерних тенденцій у розвитку національного поетичного словника, поповнює загальномовну скарбницю. Беззаперечно, етномаркована неолексика Т. Мельничука повною мірою відбиває національну українськомовну картину світу й значно збагачує її корпус креативними лінгвознахідками, які в реаліях воєнного сьогодення стають потужним носієм духовного коду нації. Такий напрям вивчення мовосвіту Т. Мельничука видається в царині лінгвопоетики перспективним і вкрай актуальним, тому потребує подальшого ґрунтовного вивчення.

Список використаної літератури

1. Дюкар К. В. Неузвальні іменники-деривати в ліриці Т. Мельничука (особливості структури й семантики). *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. Вип. 69. № 1080. Серія : Філологія. 2013. С. 213–218.

2. Енциклопедичний словник символів культури України / за заг. ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, В. В. Куйбіди. 5-е вид. Корсунь-Шевченківський : ФОП Гаврищенко В. М., 2015. 912 с.
3. Єрмоленко С. Я. Мова і українознавчий світогляд : [монографія]. Київ : Науково-дослідн. ін-т українознавства МОН України, 2007. 444 с.
4. Жайворонок В. Знаки української етнокультури. Словник-довідник. Київ : Довіра, 2006. 705 с.
5. Колоїз Ж. Оказіональна деривація: теоретичний та функціонально-прагматичний аспекти : дис. ...д-ра філол. наук : 10.02.01 / Харківський національний ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2007. 442 с.
6. Мельничук Т. Твори : в 3 т. Коломия : Вік. Т. 3. Кн. 1. 2006. 496 с.; Кн. 2. 2007. 343 с.
7. Українська мова: Енциклопедія / редкол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін. 2-ге вид., випр. і доп. Київ : Вид-во «Укр. енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

References

1. Diukar, K. V. (2013). Neuzualni imennyky-deryvaty v lirytsi T. Melnychuka (osoblyvosti struktury y semantyky) [Unusual nouns-derivatives in the lyrics of T. Melnychuk (peculiarities of structure and semantics)]. In: *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina. Serii: Filolohiia [Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Philology]*, 69, 1080, 213–218 (in Ukr.).
2. Kotsur, V. P., Potapenko, O. I. & Kuibida, V. V. (Eds.). (2015). *Entsyklopedychnyi slovnyk symvoliv kultury Ukrainy [Encyclopedic dictionary of cultural symbols of Ukraine]*. 5-e vyd. Korsun-Shevchenkivskiy: FOP Havryshenko V. M., 912 (in Ukr.).
3. Iermolenko, S. Ya. (2007). *Mova i ukrainoznavchyi svitohliad [Language and the worldview of Ukrainian studies]: [monohrafiia]*. Kyiv: Naukovo-doslidn. in-t ukrainoznavstva MON Ukrainy, 444 (in Ukr.).
4. Zhaivoronok, V. (2006). *Znaky ukrainskoi etnokultury. Slovnyk-dovidnyk [Signs of Ukrainian ethnoculture. Dictionary-reference]*. Kyiv: Dovira, 705 (in Ukr.).
5. Koloiz, Zh. (2007). *Okazionalna deryvatsiia: teoretychnyi ta funktsionalno-prahmatychnyi aspekty [Occasional derivation: theoretical and functional-pragmatic aspects]*. ScD dissertation (Ukrainian language). Kharkiv, 442 (in Ukr.).
6. Melnychuk, T. (2006). *Tvory [The works]: v 3 t. Kolomyia: Vik. T. 3. Kn. 1, 496; Melnychuk, T. (2007). Tvory [The works]: v 3 t. Kolomyia: Vik. Kn. 2, 343 (in Ukr.)*.
7. Rusanivskiy, V. M., Taranenko, O. O. & Ziabliuk, M. P. ta in. (Eds.). (2004). *Ukrainska mova: Entsyklopediia [Ukrainian language: Encyclopedia]*. 2-he vyd., vypr. i dop. Kyiv: Vyd-vo «Ukr. entsykl.» im. M. P. Bazhana, 824 (in Ukr.).

THE STRUCTURAL-SEMANTIC ASPECT OF THE NATIONALLY MARKED VERB INNOVATIONS IN MELNYCHUK'S POETRY

Zara Tyshchenko, PhD in Philology, consultant of the Center for Professional Development of pedagogical workers in Kyiv (Kyiv, Ukraine)

e-mail: zaratisenko@gmail.com;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1807-8709>

Abstract. Introduction. *In the mainstream of modern linguopoetics, studying the features of the poetic individual style that reveal the peculiar character of the artist's worldview becomes a topical issue. Interesting are the artistic images which in terms of realizing the author's creative scheme rise to level of the national cultural dominants.*

The purpose *is to trace the transformation of the folk linguistic units of the poet's linguistic thought by means of the structural-semantic analysis of the author's individual nationally marked verb innovations.*

Results. *It is established that simple denominative verb units are mostly formed by suffixal formants. The motivators of the forming stems of the verb innovations are signs of Ukrainian ethnoculture, so special decoding is required to define the underlying senses.*

Suffixal-postfixal formation method contributes to the update of the lexical-grammatical class of words with the meaning of processual feature. Usual derivational models are used to produce verb units while the latter's metaphorisation of motivation words shows on semantic level.

Valuable in the author's linguistic world in terms of the originality of both the structure and the semantics are occasionalisms formed by pefixal-suffixal method.

Due to lack of analogies in the usage, vague semantics is characteristic of the innovations formed by the pefixal-suffixal and prefixal-postfixal methods. Such verb innovations contribute to the synonymical linguistic variety.

The prefixal-suffixal-postfixal method of formation of innovative verb units brings along brighter poetic images as the processual meaning is perceived through associations with a definite object of the objective world.

***The originality** of the research results has to do with the first ever analysis of the structural and semantic features of the author's individual nationally and culturally marked verb innovations of Taras Melnychuk's poetic texts.*

***Conclusion.** It is shown that the modern combination, reconsideration, structural and semantic complication of the author's individual verb units represents the original individual style of T. Melnychuk's creative work – the style that grows from Ukrainian national poetic tradition. The study of the dissident poet's linguistic world looks promising and requires further thorough research.*

***Key words:** dissident poet, linguistic worldview, poetic text, individual style, national-cultural component, author's individual innovations, verb units, word formation, semantics*

Надійшла до редакції: 30.06.22

Прийнято до друку: 19.08.22